గతాన్ని గురించి అపోహలు - 3

లౌకిక - పారలౌకిక విలువల సమన్వయమే భారతీయ సంస్కృతికి మూల ప్రాతిపదిక

భారతదేశం కేవలం ఆధ్యాత్మిక చింతనగల దేశమనడం సత్యదూరం

వేదయుగంలోనే విన్న సంస్కృతుల సమ్మేళనంలో భారత చరిత్ర ప్రాంతమైనదనీ, మతంగానీ, కులత్వంగానీ దేశ ఆర్థికాభివృద్ధికి ఆటంకమైనదన్న సిద్ధాంతములో నిజం లేదనీ పరిశీలించాము. ఇక ఆంగ్లేయుల రాకపూర్వం భారతీయ ఆర్థిక పురోగతిని గురించి ఆరోచిద్దాం.

కార్ల్ మార్క్స్ అభిప్రాయాలు

వలస యుగానికి పూర్వం ఆసియాను గురించి కార్ల్ మార్క్స్ ఈ విధంగా వ్రాశాడు: "అనాదిగా ఆసియా రాజ్య పరిపాలనల్లో మూడు శాఖలు ఉండేవి మొదటిది ఆర్థిక శాఖ, అంటే దేశ ప్రణాళిక రోజే శాఖ, రెండోది యుద్ధశాఖ. అంటే విదేశ ప్రణాళిక రోజే శాఖ. ఇక మూడోది ప్రజాపత్య నిర్మాణాల శాఖ, ఆసియా దేశాల లోని లోగోళ్ళ పరిస్థితుల వల్ల వ్యవసాయానికి కాలువల వంటి కృత్రిమ నీటి వనరులను అందించడం ప్రజాపత్యశాఖకు సంబంధించిన విధి అవసరమైనదాని ప్రజాపత్యంకల్పించి వలసి వచ్చింది." ఇక రాజదేశాన్నిగురించి "అనాదిగా, 19 వ శతాబ్ది వరకూ భారత సాంఘిక పరిస్థితులలో మార్పు లేదు. భారత ఆర్థికవ్యవస్థను ఒకగోపురంతోపోల్చవచ్చు. గోపురానికి రాజు శిఖరం. ఏకము వ్యవసాయ సమృద్ధములైన గ్రామాలు. అవసరమైన జీవనోపాధి, పారిశ్రామిక ఉత్పత్తులన్నీ గ్రామంలోనే తయారయ్యేవి. భూమిపై సొంత అస్తిహక్కు లేదు. నీటివనరుల ద్వారా గ్రామంపై ప్రభుత్వం అధికారం వహించి, తద్వారా మిగులు ఉత్పత్తిని గ్రహించేది. ఈ ధనమే, రాజ్యాధికారాన్నీ, అస్తిత్వ విలాసాలనూ అధారం. నీటివనరులను అమలుజరిపే ప్రభుత్వోద్యోగులే మిగులు ధనాన్ని సమకూరు చేసేవారు. సమాజంలో కదలికలేదు, ఆర్థిక విధానం పూర్తి జీవనోపాధి, పారిశ్రామిక జీవనోపాధి నగరాల లేవు" అంటూ మార్క్స్ వ్రాశాడు ఈ అభిప్రాయాల ప్రాతిపదికన నిరంకుశత్వాన్ని గురించి బాగా బరోపాలో ప్రచారంలో ఉన్న సిద్ధాంతాల పాలనే, హైడిమెయిన్, థర్మోస్ వంటి ప్రభుత్వోద్యోగుల రక్షణలో మార్క్స్ అభిప్రాయాలకు ఆదారం. కాని, ఇవి కేవలం అరోహణి విరోధ చెప్పక్కరలేదు.

పారిశ్రామిక కరణకు పూర్వం భూమిపై మౌలికమైన ఆర్థిక ప్రయోగం కాబట్టి భూమి నిర్వహించిన పాత్ర ఎట్టిది? అనేది సమాజ దార్శనిక పరిణామంలో కీలకమైన సమస్య. ఈ సమస్యను అవిశ్రాంతంగా పరిశీలించవచ్చు. క్రీస్తు పూర్వం మూడు వేల సంవత్సరాలనాడే ఈజిప్టు, మెసపొటేమియా, సింధూ నదీ లోయల్లో నాగరికత వర్ధిల్లింది. ఆ నాగరికతలు ఆధారపడిన వ్యవసాయం, పశుపోషణ, పరిశ్రమలు, వర్తకం, వ్యాపారం, పట్టణాలు, నగరాలు, రాజ్యాలు, రాజులు, పాలకులు, పాలితులు, పురోహితులు, సైనికులు, కళాకారులు, కర్మకారులు, రైతులు, కూలీలు, వ్యవసాయ కూలీలు, పశువులు, సుగంధ ద్రవ్యాలు, వజ్రవైడూర్యాలు, కోతులు, నెమళ్ళు ఈజిప్టులో అడవుల్లో కోతులు ఎగురుతూ చేసేవారు. కోతులు, నెమళ్ళు రోమన్ బంగారంవెలిసిన వారసులకు దక్షిణాసియాలో ఎలుగుబంట్లు వారసులుగా దొరికిన రోమన్ బంగారు నాణాలే నిదర్శనం. ఈ విలువ వస్తువుల వాణిజ్యంవల్ల రోమన్ ధనాగారం నిట్టనిలువుగా నిండిపోతున్నదని రోమన్ తర్కశాస్త్రవేత్త ప్లినీ వాపోయినారు. ప్రాచీన దాక్షిణాత్య రాజ్యాల ఆర్థిక వ్యవస్థకు రోమన్ వాణిజ్యమే ఆధారం.

ఉత్తర భారతంలోని వర్తకులు మధ్య దరా ప్రాంతాలతోను, మధ్య ఆసియాతోను, చైనాతోను వర్తకం సాగించారు. అప్పటి పట్టణాలు, ఇరానీ గుండా అనాదిగా మధ్యధరా దేశాలకు వర్తక మార్గాలు ఉన్నై. క్రీస్తు శకారంభం నాటి కుషాన్ బంగారు నాణాలు నాటి వాణిజ్యానికి, తత్ఫలితమైన ఐశ్వర్యానికి నిదర్శనం. వర్తకులు ఎంత బౌద్ధమత ప్రచారకుల మధ్య ఆసియా చైనాలకు వెళ్ళారు.

ఆగ్నేయాసియాతో సంబంధాలు

ఆంధ్ర, కళింగ, తమిళ, మూర్వర, వంగ ప్రాంతముల వర్తకులు క్రీస్తు శకారంభంలోనే ఆగ్నేయ ఆసియా ప్రాంతంలో స్థావరాలు స్థాపించారు. భారత, చైనా నాగరిక వాణిజ్య దౌత్యాలు నడిపినవి. భారత శ్రేయస్సుల రక్షణార్థమై రాజేంద్ర చోళుడు జావా సమ్రాజ్యంలో శ్రీ విజయ రాజ్యంపై అపూర్వమైన నౌకాయుద్ధం సల్పినాడు. సత్ఫలం అనియారో అరిగిన వాణిజ్యమే. మన సత్ఫలం తీరంలో అరబ్బుల ప్రవేశానికి కారణమైంది.

దేశంలో పడీ వ్యాపారం శుద్ధసమ్మతమై నందున వర్తకులు గడించిన ధనం నిర్వ్యాపారంగా ఉండేది కాదు. దాదు 15 వ శతాబ్ది వరకు పరిశీలనం. విదేశ వాణిజ్యానికిచ్చిన అనుమతులపై 240 శాతం పడీ ఆర్థికాభివృద్ధి సూచిస్తున్నది. విదేశ వాణిజ్యం సుమారు మన సమస్కరం కలిగిన తరువాత పడీ దాదాపరకు తగ్గింది.

వాణిజ్యం విరివిగా సాగిన రోజుల్లో నగర జీవితంలో వర్తకవర్గం ప్రముఖ పాత్ర వహించింది. దాదు భూమిలాగా వాణిజ్యం రాజకీయాధికారానికి భూధనం కాలేదు. ఐనప్పటికీ ప్రాచీన, మధ్యయుగ భారతీయ సాంస్కృతిక జీవనతత్వంలో అరికాలం నగర జీవితం మీద, వర్తకవర్గ పోషణ మీద పెరిగిందనడం నిర్వివాదాంశం. మధ్య కాల ఆసియా వాణిజ్య విధానంలో రాజమైన భారత వాణిజ్య విధానం. 19 వ శతాబ్దిలో పాశ్చాత్య వాణిజ్య సంబంధం రాకతో స్వీయ పరిణామయోగ్య ప్రాంతం క్షీణించింది. ఆధునిక పారిశ్రామికీకరణకు పూర్వం సమన్వయ సుగుణం సంపన్న సంస్కృతి సంపన్నతకు ఆధారం. ఇదే మన సంస్కృతి ప్రత్యేకత.

భారతీయ సంస్కృతికి మూలంతాత్వికాంశమా ?

మన సంస్కృతి గురించిన తర్కల్లో కాత్త్వికాంశమే యదార్థ మనే భావంతో మన తరిత్రను అపార్థం చేసుకున్నాం. మన గతం పూర్తిగా విస్మరించాలని పోయిందని కొందరు, అదర్శ ప్రాయమని కొందరు పరస్పర విరుద్ధంగా చిత్రించారు. ఈ భావాలవల్ల మన సమాజ పరిణామాన్ని, సంస్కృతి వ్యక్తిత్వాన్ని, దాని పునాదు లను గుర్తించడం మాని, భారతీయ సంస్కృతి విలువ నిర్ణయంలో ఈ హెచ్చుతగ్గులు వేస్తున్నాము. ప్రస్తుతం మన ప్రాచీన ఆర్థిక విధానాన్ని, సాంకేతిక పద్ధతులను ఎరిచేయడం అంటే మన సాంస్కృతిక విజయాలను ఉపేక్షించడం కాదు: సమగ్ర సమాజ స్వరూపంలో సాంస్కృతిక విజయాలను అన్వేషించడమే అవుతుంది.

సమాజాన్ని గురించిన మన పరిజ్ఞానం అస్తవ్యస్తంగా ఉండటానికి కారణం ధర్మశాస్త్రాలు వాస్తవిక పరిస్థితులను వర్ణించినవన్న విశ్వాసమే. ఈ విశ్వాసంవల్ల ధర్మశాస్త్రాలు విధించినట్లు ప్రవర్తించడమే కర్తవ్యమన్న భావం ప్రబలి, సందర్భాన్నిబట్టి శతాబ్దిలో కూడా కొన్ని కులాలు ఆ విధంగా ప్రవర్తించినై. వ్యాయస్థానాలు, జనరాలెక్కడ కులం హోదాను నిర్ణయించే మధ్యవర్తులైన భారత సమాజం స్థిరమనే అభిప్రాయాన్ని బలపరిచినై.

ఉన్నతవర్గాల సంస్కృతి

ఇటువంటి మనం విస్మరించకూడని భారత సాంస్కృతిక వ్యక్తిత్వం సంస్కృత పాఠక భాషలు మాట్లాడే ఉన్నత వర్గాలకు మాత్రమే పరిమితమైంది. ఈ సాంస్కృతిక వ్యక్తిత్వాన్ని నేడు మన లో ఇంగ్లీషు మాట్లాడే విద్యావంతుల వ్యక్తిత్వంతో పోల్చవచ్చు. సంస్కృతం మాట్లాడేవారు (వలలో రోలా తక్కువ. ప్రాచీన నాటకాలలో మహారాణులకు సైతం సంస్కృతం మాట్లాడే అర్హత లేదు. ప్రాకృతమే మాట్లాడేవారు. ప్రాకృత రచనలు, అనంతర ప్రాంతీయ భాషలూ సంస్కృత పదాలను విరివిగా గ్రహించడంతో విద్యావంతులకు సామాన్యులకు మధ్య దూరం పెరిగింది. ప్రాచీన యుగంలో విదేశీపాలకులే సంస్కృతాన్ని పోషించడం గమనించదగ్గ విషయం. అంటే కొత్త క్షత్రియుల అధికార భాషగా సంస్కృతం చెలామణి అయింది. స్థానిక సమాజంలో కలివిడియే అశయంతో పోరాడారు విజ్ఞానంగా విదేశీయుల సంస్కృతాన్ని విస్మరించారు. ఆశ్చర్యమేమంటే యాగాలు చేశారు చెప్పుకోదగిన మొదటి సంస్కృతకావ్యం రెండోశతాబ్దినాటిశకరుద్రదాముడిది దక్షిణాపథంలో పల్లవుల పోషణలో క్రీస్తు తరువాత నాలుగో శతాబ్ది నుండి సంస్కృత శాసనాలు కన్పిస్తున్నై. తూర్పు భారతంలో గుప్తరాజులు సంస్కృతాన్ని ప్రవేశపెట్టారుగాని అది ఢాలా కాలం తరువాతనే ప్రజాసంలోకి వచ్చింది. వ వద మూడో శతాబ్దిలో అస్సాంలోని అహోములు మొదటగా తమ భాషలోనే శాసనాలు చేయించి, తరువాత సంస్కృతం వాడినారు. ఈ శాసనాలన్నింటిలోనూ సంస్కృతంలో ఉండేది రాజవంశస్తుతి మాత్రమే, ముఖ్యమైన దాన పత్ర భాగం మాత్రం స్థానిక ప్రజల భాషలోనే ఉంటుంది.

శతి ఆరాధన : మదనోత్సవాలు

భారతీయుల్లో అధిక సంఖ్యాకుల మతంలో శక్తి ఆరాధన ముఖ్యమైన సంబంధమైన పూజలు ముఖ్య లక్షణాలు పంట్, పశు శిశువుల్లోనూ శక్తిమత బోధనల్లోనూ కూడా యిది కన్పిస్తాయి. వైదిక వాఙ్మయం, భగవద్గీత తత్వంలోని ప్రతిపాదించే సంస్కృత సంప్రదాయ సిద్ధమైన మతాన్నిగురించి, కొరాన్‌లో ప్రతిపాదించే ఇస్లాం స్వరూపం గురించి మాత్రమే పరిశీలకులకు పరిపాటి అయింది. మత అవరణలో సంస్కృతేతర సాంఘిక సంప్రదాయములదే పైచేయి యైనదని వారు గుర్తించలేదు. ఉజ్జాయిళో, కోణార్క్‌లలో కన్పించే కామశిల్పాలు విద్యావంతులలోని మనదోషాన్ని సంప్రదాయ చిహ్నాలేగాని, వాటిని ఆత్మ వికసమాత్మల అర్థం శేషలం కల్పితం, కళాత్మక వలనమ్మకానికి చిహ్నాలైన కామ శిల్పాలను శుభ్ర మాతనలుగా ప్రజలు భావించారు. మన సమాజం వివిధ స్థాయిలలో కాంత్రికారాధ ప్రాబల్యాన్ని ఈ శిల్పాలు సూచిస్తాయి.

కుటీర సామ్రాజ్యాలలో గాక, విన్న రాజ్యాల యుగంలోనే స్థానిక సంప్రదాయాలు బలపడితై. సంబోధ్యోగ శతాబ్ది వరకూ సంస్కృత సంప్రదాయం స్థానిక సంప్రదాయాలతో పొత్తు కుదుర్చుకున్నది. వాటి నుండి యదార్థ పరిణామాలను విశ్లేషించి, స్వీకరించవలసిన వాటిని స్వీకరించి, పాశ్చాత్య భావాలను, పాటి సాంఘిక అవసరాలకనుగుణంగా సంస్కృత సంప్రదాయానికి విపరీతమైన అర్థం కల్పించి ప్రచారం చేశారు. మన సాంస్కృతిక వ్యక్తిత్వం కేవల సంస్కృత సంప్రదాయం కాదనడంపూర్వం విద్వాంసులు అక్కడక్కడ, సంస్కృత, సంస్కృతేతర భాషలు ఉదాహరణలు, అనార్యజాతుల సాంస్కృతిక తర సంస్కృతుల ఆధారానికి ఎత్తడమూ కాదు. జాతి భాషయే ప్రధానమన్న భావం వల్లనే అటువంటి పొరపాటు జరుగుతుంది.

భారతీయ సమాజానికి గల సాంప్రదాయక లక్షణాలలో కలివిడి రెండిటినూ సమూలంగా మారడం అవసరం. మొదటి సమాజానికి వక్రీకర సంబంధం. మన పూర్వులు సమాజంలో వర్గాన్ని ప్రమాణంగా భావించారు. వ్యక్తికి ప్రత్యేక స్థానం లేదు. జాతి, కాళ, శ్రేణి, గణములలో వ్యక్తి ఉనికి లీనమైపోయేది. అందుచే సాంఘిక పరిణతనం సామూహికంగానే జరగాలి. ఆధునికీకరణంలో సాంఘిక పాంథికత కృషికి వర్గ సమైక్యమే మూలమైంది వర్గీకరణమే నిర్ణాయకం చేకూర్చింది. వ్యక్తిని అతని కర్మ బాధిస్తుంది. వర్గానికి కర్మ బాధలేదు. మతం మారడానికి వ్యక్తి తనవర్గం నుండి బైటికి రావడం సమాజాన్ని తృతీయపడడం కాదు. మతాలను నెత్తం సమాజంలో సానందంగా ఉంటే, ఇరుగు పొరుగు వారికి ప్రాబల్యం ఉండేది. పరిణామక్రమంలోనే, సూపీగానీ వ్యక్తులుగా ప్రమాదకరం కాదు: ఉద్యమాణం పోగై సమస్తనే ప్రమాదకరంగా పరిణమించేవారు.

వైరుధ్యాల మధ్య సమన్వయానికి యత్నం

ఇక రెండోది. భారత సాంఘిక ప్రగతి సూత్రం. సిద్ధాంతం, అవరణ ఈ రెండే సమన్వయంపై మన సమాజ ప్రగతి జరిగింది. ఆదర్శప్రాయమైన సమాజ స్వరూపాన్ని నిర్వచించేది సిద్ధాంతం. సమాజ వాస్తవ పరిస్థితిని తెలిపేది అవరణ. పరమ లౌకికం మొదలు పారలౌకికం వరకూ జీవితంలోని ప్రతి అంగాన్ని గురించీ సిద్ధాంతం ఉంది. కాని ఆ సిద్ధాంతాలెన్నడూ అవరణ రూపం ధరించలేదు. సంభవమైన ప్రతిబంధకాలన్నింటినీ ఈ హిందూ తత్వ సుగుణమైన నిరి విషధాతో నిర్మించిన ఆదర్శ స్వరూపమే సిద్ధాంతం. అందుచేతనే జాతి, వర్ణాలకి, దర్మానికి అర్థానికి, యోగానికి, కామానికి మధ్య సమాజమైన వైరుధ్యాన్ని ఎదుర్కొనక, వాటికి సమన్వయం సాధించే ప్రయత్నమే మన సిద్ధాంతంలో జరిగింది. ఇదే. బహుశా భారతీయ ఆధ్యాత్మికతలో సారంగా పొగ్రత్తనందుకొంది పారిశ్రామికీకరణకు పూర్వం సమన్వయం సుభద్రసాధ్యం, పారిశ్రామికీకరణ వైషమ్యాలను పెంచి సమాజ వైరుధ్యాలను అధికులంగా తీసుకువస్తే. ఈ వైరుధ్యాలు భారతీయ సాంఘిక సంస్కృతుల ఆలోచి వైరుధ్యాలంటూ వివరీతమైన వ్యాఖ్యానాలు ప్రచారమైనై, ఈ వైరుధ్యాలను తన అధికత్వంగా గుర్తు చేసుకొని గుమ్మం చేసి అతుగేసేదు.

రోవరి నుంచి కాలింగ్ బెల్ వినిపించి నట్టు తరువాత నెత్తరంపిన రోగికి వంట్ల చేసింది.

రామకృష్ణారావు తలుపు తెరవకుండా, గదిలో అటుగుపెడుతూ 'వస్తు వై'-అన్నాడు.

డాక్టరు తన ఎదుటనున్న చీటీ బొత్తిలోంది పై చీటీ తీసి ఎదుటపెట్టుకొని, ఆ రోగి కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. కాని, పర్వాన మనిషేదు. ఆతనిని గుర్తించిన దిగాలనిపించింది. కాని. మర్యాదకు వ్రతగా "నమస్తే"-అంటూ బెల్ మరల వాళ్ళేడు. ఓరగా తెరిచిన గుమ్మంలో నల్లు ముఖం కనిపించింది.

మరల తలుపు మూసుకొంది.

"నెక్స్ !"

"చూడండి. రాం నిజేగా వున్న పని యంలో వచ్చేడు. మూడు గంటలకి రమ్మని చెప్పండి." అంటూ రామకృష్ణారావు పెంపిచ్చేసేడు, డాక్టరు.

కాని, రామకృష్ణారావు ఆ విధ్యాలను స్వీకరించకపోవలేదు.

"రాం అవసరం. ప్రాణంతో వని, తరువాత—"

తర్వాత రోగితో నల్లు గుమ్మంలోకి వచ్చింది. ఇంక రామకృష్ణారావు తొందర పడాలనుకొన్నాడు,

"ముందు నా మాట వినండి, తరువాత—"

డాక్టర్ సందిగ్ధావస్థలో పడ్డాడు, ఒక్క క్షణమే. ఏదో నిర్ణయం చేసుకొని, నల్లుకు తల ఎగరవేసేడు. ఆమె గ్రహించింది. గుమ్మంలోకి వెళ్ళిన రోగిని వెనక్కి తీసుకు పోయింది. తలుపు తేకపేసేసి పుస్త అనెత్వరో రోగికి చెప్పడం రామకృష్ణారావుకి వినిపించింది.

"మీ అంధ్రపేన నాయకుల్లో ఒకడు."

నిజంచేత కాను పరిశ్యంగా నిజటింగ్ కార్డ్‌మీద పేనుకొన్న హోదా, అది అజిత అమెనోట అది ఉట్టులాగా వినిపించింది. రామకృష్ణారావు ఉలికిపడ్డాడు.

"వెళ్ళండి"

ఆమె అవస్థకి ఎల్లా పాకం చెప్పాలో నిశ్చయించుకొనే లోపునే డాక్టరు తొంకక పెడుతున్నాడు.

"వెళ్ళండి."

"పి. ఆర్. పి. దురంతాకి నా కొడుకు నిలుపోతున్నాడు డాక్టరుగారూ !..."

తన కొడుకు మాట జ్ఞానం రాగానే రామకృష్ణారావులో అంతవరకూవున్న ధైర్యం కారిపోయింది. డాక్టరుకు తారి అదులు అతని ఎదుట నూరాం చూస్తే అవసరం వేసింది.

"కక్కు ఒక రోజు గాని కక్కుణం పాడబడి మనకోసమైతవుంది."

డాక్టరు తక్కుతో పోల్చినది పి. ఆర్. పి. నో, తన కొడుకువంటి ఆంధ్రోద్యమ కారుల్లో రామకృష్ణకు అర్థం కాలేదు. కాని అలోచించడానికి వేళ లేదు. డాక్టరు అవకాశం ఇవ్వలేదు.

"అసలు విషయం క్లుప్తంగా చెప్పండి"

"నిన్న రాత్రి మందాల స్టేషనుకు వచ్చి పి.ఆర్.పి. కాల్చింది."

మందాల 60 మైళ్ళ అవతల వున్న స్టేషను. అక్కడ పోస్టాలు ఉద్యమకారుడు వారిరాయితుల ఆదేశాలనుసరించి రైలుఆపేసిన తరువాతబెట్టడానికి వెళ్ళవుంటాడని, రోగిని కాల్చి కొండర్ల అరాగ్యత్వ తరువుంటాడని వూహించడం డాక్టరుకి కష్టం కాదు. కాని, ఇంత దూరాన వున్న నాకు కృష్ణారావు కొడుక్కి పొరపాటున జరిగిన అవకాశంలేదు: అదే అది గేదు.

"నిన్నటి బండ్ వందరప్పంగా ఎవరో లారీ ఎక్కించి తీసుకెళ్లేడు."

డాక్టరు మనుషులనే నుండికడాడు. కాని పైకి శేలేదు. రామకృష్ణారావుకూడా, అతన కొడుకుకూడదూడ ఏ మాత్రం పాడు పూతి కలగలేదు. కాని అదే పైకి శేలేదు.

"ఇప్పుడు నే చేయవలసిందేమిటి ?"

ఆ ప్రశ్న అంత నిర్లిప్తంగా వుంటుం దని రామకృష్ణారావు వూహించలేదు.

"ఏం చెయ్యాలో నేనేం చెప్పను డాక్టరుగారూ ! వాడికి కాళ్ళనిండా గుళ్ళు దెబ్బలు. రక్తం పోయింది. చాలా తీవ్రంగా వున్నాడు డాక్టరీలో తెస్తున్నాడు. నేను తమతో చెప్పడానికి ముందు పైకి మీద వచ్చేను."

"అతనిని జనరల్ హాస్పిటలుకి తీసుకెళ్ళండి. నేనిక్కడ చేయగలిగింది ఏమీలేదు."

రామకృష్ణారావు తెల్లబోయేడు. కళ్లల్లో నీళ్ళు తిరుగుతున్నాయి.

"మీరే అలా అంటే ఎల్లాగ డాక్టరుగారూ! నడిహేనుమెళ్ళు పైగా..."

డాక్టరుకు సహకోపం కల్గింది.

"నే చేసేపనుల సమ్మెలో చేరని ఎమ్.బి. బోలికూడా పైద్యం చేసినందుకూ,డాక్టర్ల సమ్మె తప్పు అన్నందుకూ నా హాస్పిటల్ నాశనంచేశారు. ఒక్క సామాను లేకుండా చేశారు. ప్లికిత్సోపకరణాలు, దర్మామీటరుకూడా నా దగ్గరలేదు, కాంపౌండరులేదు. అందు చేత నేను చెయ్యగలదేంలేదు. మీరింకో బోటికి తీసుకెళ్ళండి..."

డాక్టరు మాట పూర్తి కాకుండానే నల్లు తటుక్కున తలవాల్చి సగం తెరిచింది.

"ఏదో అర్థంఅయేలేదు. కొట్లాట శేసేమో. పుర్రాయి రక్తంకొట్లుగా వున్నాడు."

రామకృష్ణారావు తటుక్కున పిరికోళ్ళ పడుగా లేదు. నల్లిన వారెవరో అర్థం అయి డాక్టరు లేచేడు. కాని, ఎంచెయ్యాలో తోచ లేదు. మరల కూర్చున్నాడు. బెల్ మోగిం చేడు.

నల్లు వచ్చింది.

"కట్లుకట్ట వంపెయ్యి."

రామకృష్ణారావు వచ్చేడు కోపిటి ఒగ్గి అతిదీనంగా ప్రార్థించేడు.

"డాక్టరుగారూ"

ఇంతకీ కథ.వున్న నిర్లిప్తతని నిలుపు కోలేక పోయేను డాక్టరు.

లేచి హడావిడిగా పిరికోళ్ళ వద్దకు వచ్చేడు.

రోగి వద్ద కూర్చుని జాగ్రత్తగా పరీక్ష చేసేడు.

"ఏం వకవాలేదు. పాపం. రక్తం కారి పోయింది. మీరు అనవసర హాస్పిటలుకి తీసుకెళ్ళండి అనరేమనేసి, గట్టు తీసే స్తాడు."

"అక్కడ డాక్టర్ల సమ్మె ముగిసుకోలేదు

(మిగతా II వ పేజీలో)

కథానిక

నెక్స్ట్ !

"అవంతి"

రామకృష్ణారావు ఎంతో ఆత్మ విశ్వాసంతో డాక్టరు చైతన్యకృష్ణ క్లినిక్ గుమ్మం ఎక్కుతూంటే. హాలులోని కిటికీవద్ద నిలబడ్డ నల్లు ఉలికిపడింది. ఆతని ముఖానికి లేగా కనిపించిన హావభావాలు, ఆమె మనస్సు గగిరిపోయింది. డాక్టరు నేమ్ ప్లేటు మీద వగలు చూపినప్పుడు కలిగిన ఉత్సాహాన్ని ఆతడు పెదవుల మీద నే అణుచుకున్నాడు కాని, ఉత్సాహరేఖను నల్లు చూడనూ చూసింది. కొంచెం ఇంచు మించుగా దానికి కారణం వూహించనూ వూహించింది.

ఆమె పైకి శేలేదు. నవ్వు పెదవులు కొన్ని ముఖంతో, పాదరంగా ఆహ్వానించింది. ఆమెవంకే నల్లు తమ వంతుకొనం కనిపెట్టుకు కూర్చున్న వారి నక్కున కుర్చీ చూపింది.

"డాక్టరుగారిని అర్జంటుగా కలవాలి" అన్నాడు, రామకృష్ణారావు తూర్పుకుండానే. నల్లు ఆతని కంఠంలోని దాష్టీకాన్ని లెక్కచెయ్యలేదు

"చూస్తోంది. పేషెంటుని చూస్తున్నాడు"

రామకృష్ణారావు ఒకటి రెండు విసుపాలు విశ్రాంతిగా కూర్చున్నాడు. కాని ముఖస్థితి వున్నట్లే కదులుతుండడం చూసి నల్లు మళ్ళీ వచ్చింది

"పేరు చెప్పండి"

రామకృష్ణారావు ఎదుట వ్రశ్న వేసేడు.

"ఇంకా ఎంతసేపు వడుతుందీ ?"

"లోపల పేషెంటుని పరీక్షచేస్తున్నాడు."

రామకృష్ణారావు జేబులోంది విజిటింగ్ కార్డొకటి తీసి ఆమె చేతి కిచ్చాడు. ఆమె దానిని చేతిలోకి తీసుకొంది గాని హాలు లోంచి వరుసగా వస్తున్న రోగులు ఆమెకు తీరిక లేకుండా చేశారు. ఆమె సమాధానం కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. కాని, ఆమె ఆతని వైప

అమర వీరులు, అరుణ తారలు-3

ఆక్టేవియో ఆర్టిజ్

(గౌతమాలా)

1930 దశకం చివరి రోజుల్లో, ఒక పేద రైతు కుటుంబానికి చెందిన ఆక్టేవియో రేయెస్ ఆర్టిజ్ అనే పన్నెండేళ్ళ బాలుడు గౌతమాలా రిపబ్లిక్ రాజధాని నగరమైన గౌతమాలాలోని ఒక ప్రెస్సులో కంపోజిటరుగా జేరాడు. పేద కుటుంబం కావడం వల్ల చదువు కొనసాగించలేక పోయిన ఆక్టేవియో ప్రెస్సులోనే పెరిగి పెద్దవుతున్నాడు. అందు ఖరీదయిన యంత్రాల్లో పొద్దులు గీసే పనికడుపు పంపు తుండేవాడు.

1931 నుండి అంతం లేని నిరంకుశంగా దేశాన్ని పాలిస్తున్న జార్జి ఉబికోకు వ్యతిరేకంగా దేశంలో ఉప్పెనలుగా పొగుత్తున్నకొద్దీ ఆ ప్రెస్సు ద్వారా ఆక్టేవియో ఆకర్షింపబడ్డాడు. ప్రగతిశీలమేధావులు, ప్రొఫెసర్లు, కార్మికులు, రైల్వే కార్మికులు, విద్యార్థులతో ఏర్పడిన విప్లవ కార్యాచరణ పార్టీలో ఆక్టేవియో పనిచేశాడు.

1941 జూన్‌లో, ఉబికో పదవీచ్యుతుడయాడు. కాని, అతని స్థానంలో అధికారంలోకి వచ్చిన సైన్యాధికార్యక్రమం కూడ ఎన్నటి నిరంకుశ విధానాలనే చేపట్టాడు. 1944 అక్టోబరు 20 న వారి నిరంకుశ ప్రభుత్వాన్ని పాయుడ ప్రజలు కూల్చివేశారు దాన్నే, గౌతమాలా అక్టోబరు విప్లవమని పిలుస్తారు.

కన్వాత. అనిబాలో అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకుడిన ప్రభుత్వం కార్మికుల ప్రేడ్ యూనియన్ హక్కులనూ సమ్మెహక్కునూ గుర్తించింది.

ట్రేడ్ యూనియన్ కార్యకర్తగా

బైరన్ ప్రెస్సులో పనిచేస్తున్న ఆక్టేవియో రేయెస్ ప్రెస్‌కార్మికులను ట్రేడ్ యూనియన్లలో సంఘటితం చెయ్య నారంభించాడు. 1948 నాటికి దేశవ్యాపితమైన ప్రెస్‌వర్కర్స్ ట్రేడ్‌యూనియన్ ఏర్పడింది ఆ శిథిలపరుచు కార్యవర్గంలో ఆక్టేవియో పట్టుదలగా ఎన్నుకోబడ్డాడు.

ట్రేడ్ యూనియన్ కార్యకలాపాల్లో చురుకుగా పాల్గొంటున్న ఆక్టేవియోను ఏకాకుంటిసాకు చూసి, బైరన్ ప్రెస్ నుండి తొలగించడంతో, అతనికి మైదానం పని ప్రకటనలో ఉద్యోగిగా జేరాడు; ఉద్యోగం చేస్తూనే పివర కార్యాచరణ పార్టీలోనూ, కార్మికోద్యమంలోనూ చురుకుగా పని చేస్తూండేవాడు.

1949 జూలైలో అభివృద్ధి నిరోధకమైన గౌతమాలా పేదరికపై ప్రాయిక్కో జేయిస్తూ ఆనాటి నాయకత్వాన పెరిక కుట్ర జరిగి నప్పుడు పాయుడ పౌర రక్షకదళాలు ఏర్పడి ఆ కుట్రను భగ్నం చేశాయి ఆటువంటి ఒక సాయుధ పౌర దళంలోకి ఆక్టేవియో చురుకుగా పనిచేశాడు.

1948లో గౌతమాలాలోని కార్మికులు, విద్యార్థులు, ప్రగతిశీల రాజకీయ పక్షాలు కలిగిన పేదవాడుమార్క్సిస్టు సిద్ధాంతభావజాలపరమైన విశేషమయిన అభిప్రాయ మార్పు నారంభించాయి. ఆక్టేవియోఅప్పటికి దేశంలోనున్న మిక్కిలి పెద్ద ప్రజాతంత్ర పార్టీ అయినపివర కకార్యవర్గ పార్టీలోనూ మార్క్సిస్టు అర్థయుక్త తరగతిస్థానందలి మేకకుటుంబ తమ స్వయంగా మార్క్సిస్టు సాహిత్యాన్ని బాగా అర్థయనం చేశాడు: వాళ్లో దాన్ని ప్రచారం చెయ్యడానికి కూడ తోడ్పడ్డాడు.

1949 ఆఖరులో కాలంలో ఆక్టేవియో ప్రభృతులు 'పివర కార్యాచరణ పార్టీ నుండి విడిపోయి, మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టు పార్టీని స్థాపించారు.

కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తగా

1949, సెప్టెంబరు28న జేసిన గౌతమాలా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రథమ మహాసభ జరిగింది. ఆ మహాసభలో, ఆక్టేవియో రేయెస్, కేంద్ర కమిటీ సభ్యుడుగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. అతనికి యువజన రంగం కేటాయించబడింది వ్యాపారయుక్త. పాత్రుత్వాన్ని వ్యతిరేక పవనానికి ప్రోద్బలంగా గౌతమాలో విప్లవకమ్యూనిస్టు లీగ్ కేంద్ర కార్యవర్గ సభ్యుడుగా ఆక్టేవియో ఎన్నుకోబడాడు.

హ్యూగో బ్రిటియోస్క్లీ. హ్యూబర్టోఅల్వరాడో ఎడ్వార్డోబోరన్ప్రభృతులతో బాటుబెల్జియన్‌లో జరిగిన ప్రపంచయువజన మహాసభకు గౌతమాలా ప్రతినిధిగా ఆక్టేవియో హాజరయాడు. ఆ మహాసభలో పోలియట్, తదితర పోషకసిద్ధాంత ప్రతిపాదనలతో ఏర్పడుతూ ఏర్పడిన తత్వాత, అంతర్జాతీయ గ్రామికవర్గం మధ్య ఐక్యతా ప్రాధాన్యం పట్ల ఆక్టేవియో విశ్వాసం దృఢతరమైంది.

మహాసభ నుండి తిరిగి వచ్చిన తత్వాత, గోర్కి అమ్మ, నికోలాయ్ ఆస్ట్రోవ్‌స్కీ కాకలుతిరిన యోధులు, జూలియస్ ఫ్యూచిక్ రక్తాక్షరాలు వంటి ఉత్తేజకరమైన పుస్తకాలను తమ ఎక్కువగా చదవడమే కాకుండా, గౌతమాలా యువకుల చేత చదివిస్తూండేవాడు. యువకుల మధ్య ఆయనచేసే ప్రచారకృషిని గౌతమాలా కమ్యూనిస్టుపార్టీ కేంద్రకమిటీ విశేషంగా హర్షించింది.

రెక్క విప్పిన 'క్వెట్జాల్'

1952, జూలై 19 వ తేదీ, గౌతమాల తరిత్రలో దాలా ప్రముఖమైనది. గౌటిమాల అధ్యక్షుడు జాకోబో అర్బెంజ్ అరోజాన వ్యవసాయ సంస్కరణ చట్టంపై సంతకం చెయ్యడంతో, ఒక లక్ష మంది వ్యవసాయ కార్మికులకూ, పేదవాళ్లకు సొంతభూములు లభించాయి. భూములతోబాటు వారికి గౌటిమాల ప్రభుత్వం 90 లక్షల క్వెట్జాల్ (ఒక క్వెట్జాలు ఒక అమెరికన్ డాలరుతో సమానం)ను ఋణంగా యిచ్చింది. కార్మికుల జీతాలు పెరిగాయి, వారు మరింతగా సంఘటితులయ్యారు. అదే సంవత్సరం గౌటిమాల కార్మికసమాఖ్య ఏర్పడింది.

ప్రజల జీవనస్థాయి ప్రమాణాలు పెరిగాయి. ఆ దశలో గౌతమాల కమ్యూనిస్టు పార్టీ బాగా బలం పుంజుకుంది. భూసంస్కరణలను అమలు జరపడంలోను, సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక, ప్రజాతంత్ర విప్లవ పరిపూర్తికి తమకొనే తర్కములను జనవరతదం కమ్యూనిస్టుపాసీ పక్షులు పనేషంగా కృషి చేశాడు 1952 డిసెంబరులో జరిగిన గౌతమాల కమ్యూనిస్టు పార్టీ రెండవ మహా సభలో, ఆక్టేవియో, గౌతమాల లేబరు పార్టీగా తన పేరు మార్చుకుంది.

ఒక దశాబ్దం పాటు గౌతమాల నుండి మైన ప్రజాతంత్ర పాలనను అసహనం చింది గౌతమాల జాతీయ స్వేచ్ఛా చిహ్నమైన "క్వెట్జాల్" (పంటపరంలో బంగారు పక్షి) పంట జాంపు విహంగం అకాశ వీధుల్లో స్వేచ్ఛగా విహరిస్తూంటుంది ప్రజలు చెప్పు

కొని మురిసిపోతుండేవారు.

సామ్రాజ్యవాదుల కుట్ర

గౌతమాలా ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న స్వతంత్ర విధానాలు, పార్టీ అమెరికన్ యునైటెడ్ ఫ్రూట్ కంపెనీకి కలతకు ప్రాయంగా కనిపించాయి. భూ సంస్కరణం మూలంగా, నష్టపరిహారం చెల్లించకుండా, అకస్మాత్తుగా తమ భూములు ఆక్రమించుకోబడడమే అందుకు కారణం. అమెరికా రక్షణశాఖ గూఢచారి శాఖ యునైటెడ్ ఫ్రూట్ కంపెనీకి తోడుపడ్డింది గౌతమాలా ప్రభుత్వంపై ఆధారాలూ, అభూత కల్పనలూ ప్రచారంలో పెట్టింది, అదరింపులకూ బెదిరింపులకూ పూనుకుంది. అంతటితో ఆగకుండా అర్బెంజ్ ప్రభుత్వాన్ని కూల్చడానికి దుర్యోధనం గౌతమాలా స్వతహాగా తోడ్పాటు చేసుకోవడానికి పిలిచింది. తదితర వాటిన్ అమెరికన్ ప్రభుత్వాల ద్వారా, రాజకీయ కూటాల ద్వారా గౌతమాలాపై అమెరికన్ సామ్రాజ్యవాదుల ఒత్తిడి ప్రారంభమైంది. పైన్యంలో అభివృద్ధి నిరోధక కుట్ర ప్రేరేపింపబడింది. గౌతమాలాకు పొరుగుదేశమైన హోండ్యురాస్‌లో విప్లవ ప్రతిఘాత సైన్య నిర్మాణానికిగాను సామ్రాజ్యవాదులచేత 6లక్షల డాలర్లు తుక్కు రించబడ్డాయి. ఈనిధులూ సహకారాలతోనే అల్మాన్ అధి నాయకత్వాన ఎన్నాటు చెయ్యబడింది 1954, జూన్ 17న యా కిరాయిసేన గౌతమాలా పైకి తరలివెళ్ళింది సామ్రాజ్యవాదులకి అప్పజెప్పి చెయ్యబడ్డాయి. గౌతమాలా పైన్యంలోని ద్రోహులకు కూడా పీఠపు యివ్వబడింది.

దేశానికి మూంచుకొచ్చిన ముప్పును నివారించడానికి, పంథాంతరంలో తప్పనిసరి అయినప్పటికీ, గౌటిమాలా లేబరు పార్టీ పూనుకొంది. హోండ్యురాస్ నుండి ఓడల పై గౌతమాలా పరిహద్దుల్లో దిగడానికి కిరాయి మూకలు చేసిన ప్రయత్నాన్ని గౌతమాలా లేబర్ పార్టీ నాయకత్వాన ఎన్నడినిదళకుట్ర దగాలతిప్పికొట్టాయి. దేశసంతలా అటువంటి దేశభక్త దళాలను ఎన్నాటు చెయ్యడంలో లేబరు